EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 5.12.2005
KOM(2005) 618 lõplik

2005/0244 (COD)

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

milles käsitletakse perfluorooktaansulfonaatide turustamise ja kasutamise piiranguid (nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ muutmine)

(komisjoni esitatud)

SELETUSKIRI

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

Perfluorooktaansulfonaadid (PFOS) on anioonid, mida võib kaubanduses leida soolade, derivaatide ja polümeeridena. PFOSidega seotud aineid kasutatakse kõige enam selliste materjalide nagu tekstiilid, vaibad ja paber rasva-, õli- ja vettpidavaks muutmise ning üldise pindamise puhul. Nimetatud valdkondades kasutatavad ained on enamjaolt PFOS-polümeerid kangaste jaoks ning PFOS-ained paberi töötlemiseks ja pindamiseks. Muud väiksema osatähtsusega kasutusalad on kroompindamine, fotograafia, fotolitograafia, kasutamine tuletõrje vahtkustutites ja hüdraulilistes vedelikes lennunduses.

Ettepanek põhineb eelkõige järgmistel uurimustel:

– Kemikaalide komitee ning kemikaalide, pestitsiidide ja biotehnoloogia töörühma 34. ühisnõupidamisel (5.–8. novembril 2002) kiideti heaks OECD koostatud ohtlikkuse hinnang. Nimetatud hinnangu kohaselt on PFOSid keskkonnas püsivad, bioakumuleeruvad ja imetajatele mürgised.

– Ohtlikkuse hindamise aruande ja ohu vähendamise strateegia, ***mis hõlmab ka mõju hindamist***, valmistas ette Ühendkuningriik vastavalt nõukogu 23. märtsi 1993. aasta määrusele (EMÜ) nr 793/93 olemasolevate ainete ohtlikkuse hindamise ja kontrolli kohta[1].

– ***Euroopa Komisjoni tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee (SCHER) uuris eespool nimetatud vähendamisstrateegia teaduslikke külgi ning kinnitas oma 18. märtsil 2005. aastal vastu võetud seisukohas, et andmetest lähtuvalt on PFOSid väga püsivad, väga bioakumuleeruvad ja mürgised.***

Iga kasutusala kohta on tehtud heitmehinnangud. Ohtlikkuse hindamise tulemusena on selgunud vajadus vähendada PFOSidest tulenevaid tervise- ja keskkonnariske. Ohtlikkuse vähendamise strateegias soovitati teatavate kasutusvaldkondade puhul turustamise ja kasutamise piiranguid. ***Hoides ära PFOSide kasutamise vaipade, tekstiilide, kattematerjalide, naha, rõivaste, paberi, pakkematerjalide puhul ja mujal, oleks kavandatud direktiiviga hõlmatud suur osa kokkupuuteriskidest. Nimetatud kasutused tunduvad olevat juba lõpetatud ning ettepanek aitaks ära hoida nende taaskasutuselevõttu. Jäävad mõned väiksema osatähtsusega erikasutusalad, nagu kroompindamine, fotograafia, fotolitograafia, kasutamine tuletõrje vahtkustutites ja hüdraulilistes vedelikes lennunduses. Nimetatud piiratud valdkondades kasutatavaid mahte ning keskkonnaheitmeid tuleks veel hinnata, kuid praegu on nende hinnanguline osatähtsus väga väike. Mõju hindamise sisuks peaks olema nimetatud kasutuste reguleerimise eelised ja puudused.***

Teadusuuringute raamprogrammi raames rahastatava ja praegu käimasoleva teadus projektiga PERFORCE (http://www.science.uva.nl/perforce/) luuakse uusi andmeid, näiteks PFOSidega kokkupuute, nende allikate, mõjuteede ning füüsikalis-keemilistele omaduste kohta.

---

[1] EÜT L 84, 5.4.1993, lk 1.

Nõukogu 27. juuli 1976. aasta direktiivi 76/769/EMÜ (liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses teatavate ohtlike ainete ja valmististe turustamise ja kasutamise piirangutega)[2] tuleks seetõttu vastavalt muuta.

Käesoleva direktiivi eesmärk oleks kehtestada PFOSe käsitlevad ühtlustatud sätted, millega säilitatakse siseturg, tagades samal ajal inimeste tervise ja keskkonna kaitstuse kõrge taseme asutamislepingu artikli 95 kohaselt.

2. ETTEPANEKU PÕHJENDUS

Millised on ettepaneku eesmärgid seoses ühenduse kohustustega?

Arvestades asjaolu, et kemikaalide teatavaid kasutusi ei ole võimalik teatavates tingimustes kontrollida, saab tervise ja keskkonna ohutus olla tagatud asjaomaste ainete ja valmististe sellealase kasutuse keelamisega.

Ettepaneku eesmärk on siseturu säilitamine. Kui liikmesriigid võtavad vastu siseriiklikud sätted ohtlike ainete ja valmististe turustamise ja kasutamise piiramiseks, tekitab see liikmesriikide õigusaktide erinevuse tõttu kaubandustõkkeid. Ettepaneku eelnõu eesmärk on parandada siseturu toimimise tingimusi tervise- ja keskkonnakaitse huvides.

Millised on ühenduse võimalikud tegutsemisviisid?

Ainuke tegutsemisviis on teha ettepanek direktiivi 76/769/EMÜ muutmiseks ja PFOSide kasutuse ühtlustatud eeskirjade sätestamiseks.

Kas ühtsed eeskirjad on vajalikud? Kas ei piisa selliste ülesannete püstitamisest, mida liikmesriikidel tuleb täita?

Kavandatud direktiiviga kehtestataks ühtsed reeglid PFOSide ringluseks. See tagaks ühtlasi tervise ja keskkonna kaitse kõrge taseme. Direktiivi 76/769/EMÜ kavandatud muudatus on ainuke viis nimetatud eesmärkide saavutamiseks. Ülesannete püstitamisest ei piisaks.

3. ETTEPANEKU PÕHJUSED

Kavandatud direktiiviga laiendataks direktiivi 76/769/EMÜ I lisa, lisades sinna PFOSi. Nimetatud aine turustamine ja kasutamine oleks seega piiratud.

4. KULUD JA KASU

4.1. Kulud

Kavandatud direktiiv tekitaks tööstusele või kaubandusele ainult väiksemaid probleeme, kuna PFOSide kasutus asjaomastes valdkonnas on vähenemas ning ettevõtted on juba töötanud välja alternatiivid.

---

[2] EÜT L 262, 27.9.1976, lk 201.

4.2. Kasu

Ettepaneku kasutegur on siseturu rajamine ning inimeste tervise ja keskkonna kaitsmine. Kavandatud piirangud tagavad, et PFOSe ei turustata enam teatavateks inimeste tervist või keskkonda ohustavateks kasutusteks.

5. PROPORTSIONAALSUS

Kavandatud direktiiv oleks kasulik inimeste tervise ja keskkonna kaitse seisukohalt. See saavutatakse madalate kuludega.

6. MUUDATUSE EELNÕU ETTEVALMISTAMISEL TOIMUNUD KONSULTATSIOONID

Ettepaneku ettevalmistamisel olid abiks liikmesriikide ja Euroopa Keemiatööstuse Nõukogu (CEFIC) ekspertide kohtumised, mille töö tulemused kajastuvad ettepanekus. Kommentaare paluti ka Euroopa tarbijaorganisatsioonilt BEUC (Euroopa Tarbijaliitude Amet).

7. VASTAVUS ASUTAMISLEPINGULE

Ettepaneku eesmärk on siseturu säilitamine, tagades samal ajal inimeste tervise ja keskkonna kaitstuse kõrge taseme. Seetõttu vastab see asutamislepingu artikli 95 lõikele 3.

8. EUROOPA PARLAMENT NING MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

Kooskõlas asutamislepingu artikliga 95 kohaldatakse Euroopa Parlamendiga kaasotsustamise menetlust. Konsulteerida tuleb majandus- ja sotsiaalkomiteega.

2005/0244 (COD)

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

milles käsitletakse perfluorooktaansulfonaatide turustamise ja kasutamise piiranguid (nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ muutmine)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,[3]

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust,[4]

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras[5]

ning arvestades järgmist:

(1) OECD koostatud ohtlikkuse hinnang koostati teabe alusel, mis oli kättesaadav juulis 2002. Hinnangus jõuti järeldusele, et perfluorooktaansulfonaatide (PFOS) võimalikud ohud annavad põhjust muretsemiseks.

(2) PFOSide ohtlikkust tervisele ja keskkonnale on hinnatud kooskõlas nõukogu 23. märtsi 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 793/93 (olemasolevate ainete ohtlikkuse hindamise ja kontrolli kohta)[6] põhimõtetele. Ohtlikkuse hindamise tulemusena on selgunud vajadus vähendada PFOSidest tulenevaid tervise- ja keskkonnariske.

(3) Konsulteeriti ka Euroopa Komisjoni tervise- ja keskkonnariskide teaduskomiteega (SCHER). ***SCHER nägi vajadust PFOSide edasise teadusliku riskianalüüsi järele, nõustudes samas, et ohtude vähendamise meetmed võivad olla vajalikud, et vältida endiste kasutusviiside taasesilekerkimist. Vastavalt SCHERile ei ilmne PFOSide praeguses kriitilises kasutuses lennundustööstuses, pooljuhtide tööstuses ja fototööstuses vastavat ohtu inimeste tervisele ja keskkonnale, kui nende keskkonda viimine ja nendega kokkupuuted töökohtadel on minimaalsed. Tuletõrje vahtkustutite puhul nõustub SCHER, et enne lõpliku otsuse vastuvõtmist tuleb hinnata ainete tervise- ja keskkonnariske. Kroompindamise puhul tuleb hinnata heitmete vähendamise meetmeid.***

---

3 ELT C […], […], lk […].
4 ELT C […], […], lk […].
5 ELT C […], […], lk […].
6 EÜT L 84, 5.4.1993, lk 1. Määrust on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 57, 25.2.2003, lk 1).

(4) Tervise- ja keskkonnakaitse huvides tundub olevat vajalik PFOSide turuletoomist ja kasutamist piirata. ***Kavandatud direktiiviga oleks kaetud suurem osa kokkupuuteriske. Muud väiksema osatähtsusega kasutusalad ei tundu olevat ohtlikud ning seega tehakse käesolevaga nende suhtes erand. Neid uuritakse edasi ning nende puhul tehakse mõjude erihinnang.***

(5) ***Keskkonna kaitsmiseks tuleb piirata ka PFOSe sisaldavad tooteid. Käesoleva direktiiviga piiratakse ainult uusi tooteid ning seda ei kohaldata juba kasutuses olevate toodete või nende edasimüümise suhtes.***

(6) Nõukogu 27. juuli 1976. aasta direktiivi 76/769/EMÜ (liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses teatavate ohtlike ainete ja valmististe turustamise ja kasutamise piirangutega)[7] tuleks vastavalt muuta.

(7) Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada PFOSe käsitlevad ühtlustatud sätted, millega säilitatakse siseturg, tagades samal ajal inimeste tervise ja keskkonna kaitstuse kõrge tase asutamislepingu artikli 95 kohaselt.

(8) Käesoleva direktiiviga ei piirata ühenduse õigusaktide kohaldamist, millega on töötajate kaitseks kehtestatud miinimumnõuded, mis sisalduvad nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiivis 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta[8] ning sellel põhinevates üksikdirektiivides, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivis 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (kodifitseeritud versioon)[9] ja nõukogu 7. aprilli 1998. aasta direktiivis 98/24/EÜ töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (neljateistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses)[10],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 76/769/EMÜ I lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2

1. Hiljemalt xx xx 200x [*üks aasta pärast direktiivi jõustumiskuupäeva*] võtavad liikmesriigid vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

---

7 EÜT L 262, 27.9.1976, lk 201. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2004/21/EÜ (ELT L 57, 25.2.2004, lk 4).

8 EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1. Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

9 ELT L 158, 30.4.2004, lk 50.

10 EÜT L 131, 5.5.1998, lk 11.

Nad kohaldavad nimetatud norme alates xx xx 200x [*kaheksateist kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist*].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Parlamendi nimel *president*	*Nõukogu nimel* *eesistuja*

LISA

Direktiivi 76/769/EMÜ I lisasse lisatakse järgmine, punkti [XX]:

„[XX]. Perfluorooktaanfulfonaadid $C_8F_{17}SO_2X$ (X = OH, metallisool, halogeniid, amiid ja muud derivaadid, sealhulgas polümeerid)	(1) Ei tohi viia turule või kasutada ainena või komponendina muudes valmistites sisaldusega 0,1% massist või rohkem. „(2) Ei tohi viia turule toodetes või nende osades sisaldusega 0,1% massist või rohkem“ (3) ***Erandina ei kohaldata lõikeid 1 ja 2:*** ***- valguskindlate või peegelduvate kattekihtide suhtes fotolitograafia protsessides,*** ***- filmide, paberi või trükiplaatide puhul kasutatavate tööstuslike fotograafiliste kattekihtide suhtes,*** ***- pihustusudu vähendajate suhtes kroompindamisel,*** ***- hüdrauliliste vedelike suhtes lennunduses,*** ***- tuletõrje vahtkustutite suhtes,*** ***- kontrollitud suletud süsteemide suhtes, kus keskkonda jäägina sattuvate PFOSide kontsentratsioon on väiksem kui 1 µg kg kohta ning see vastab vähem kui 0,1%le süsteemis kasutatud PFOSide massist.***